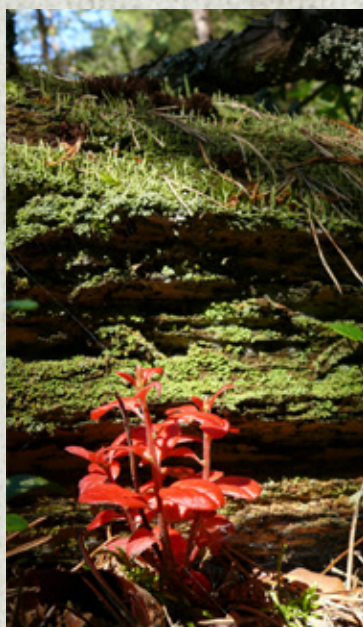

Surnud puit

Mis see on?

Surnud puitu esineb seisvate surnud puudena, tüügaspuudena ja lamapuiduna. Teda liigitatakse ka puuliigi, jämeduse ja lagunemisastme järgi. Kõige kiiremini laguneb pehmelehtpuude (haab, kased, lepad) puit. Lagunemise kiirus oleneb veel metsa mikrokliimast: tuulistest valgusrikastes kooslustes on lagunemine aeglasem (palu- ja rabametsad) kui niisketes ja varjulistes metsades (salu- ja laanemetsad).

Milleks on surnud puit vajalik?

Puu lagunemistsükli jooksul elavad surnud puidus ja selle peal tuhanded erinevad liigid (teada on 5000 liiki), surnud puiduga on seotud kuni 40% ohustatud liikidest. Surnud puit pakub kasvupinda sammaldele ja samblikele, õõnsused on elupaigaks lindudele, kimalastele ja nahkhiirtele. Puidus elavad putukad on toiduks rähnidele ja teistele lindudele. Surnud puit koos omase elustikuga on metsa aineringe stabiilsuse ja mullaviljakuse tagaja.

Aastakümnete pikkuse lagunemisperioodi jooksul eraldub pidevalt mulda taimedele vajalikke toitaineid. Surnud puud suurendavad ka ökosüsteemi vee mahutavust. Surnud puit võib moodustada kuni 20% kogu metsa biomassist, olles oluline süsiniku talletaja ja omades positiivset rolli kliimamuutuste leevendajana.

Metsa majandamine *contra* lamapuit?

Looduslikes metsades võib surnud puidu hulk ulatuda 200 tm/ha, kuid Eestis on see aktiivselt majandatavais metsades alla 20 tm/ha. Raied vähendavad surnud puidu hulka kuni 10 korda. Sõltuvalt metsade viljakusest on elurikkuse säilimiseks vähim vajalik kogus 10–30 tm/ha. Eriti harv on majandatavates metsades üle 30 cm diameetriga lamapuit. Seetõttu on kõige haruldasemad jämeda puidu hilistele lagunemisastmetele kohastunud liigid. Need liigid ei ohusta kasvava noore metsapõlvkonna tervist, vaid on vajalikud metsale omase aineringe jätkuvaks tagamiseks.

Mida saab metsa majandaja teha?

- » Raiete käigus jätta metsa alles üle 20 cm diameetriga surnud puid ja elus puid (säilikpuudeks), et tagada suurte surnud puude pidev olemasolu metsas.
- » Tuleb hoolitseda, et üle 20 cm diameetriga surnud puitu oleks metsas alati vähemalt 10 tm/ha.
- » Kooslusse jäetava puidu hulk peab sõltuma kasvukohatüübi viljakusest ja niiskusastmest – liivastel ja kuivadel muldadel kasvavates metsades on surnud puidu kogused ka looduslikes tingimustes väiksemad kui tusedatel ja viljakatel muldadel.